

Jak na CrossRef, DOI, CrossCheck, OJS a další?

Lenka Němečková

Věra Pilecká

Ústřední knihovna ČVUT

Proč CrossRef, DOI, CrossCheck a OJS?

- Základní mezinárodní standardy odborného publikování
- Téměř nutnost pro kontakt s mezinárodní komunitou
- CrossRef = registrační agentura, která poskytuje:
 - DOI = jedinečná a trvalá identifikace dokumentu
 - CrossCheck = kontrola plagiátorství
 - a řadu dalších služeb...
- OJS = redakční systém pro vydavatele časopisů

Co je CrossRef a co umí?

- DOI
 - Jedinečný a trvalý identifikátor dokumentu
 - Největší registrační agentura pro oblast odborného publikování
- CrossCheck
 - Kontrola plagiátorství
- CrossMark
 - Informuje o aktuální verzi dokumentu (např. opravy, errata, aktualizace, stažení dokumentu zpět apod.)
- Cited-by linking
 - seznam citujících dokumentů přímo u metadat článku

Jak se stát členem CrossRef a co členství přináší

- Podepsání smlouvy
 - InSTITUTE vs. knihovna
- Poplatky
 - Členský poplatek na základě příjmu instituce z publikační činnosti
 - Poplatky za přidělená DOI
- Dodržování povinností
 - Registrovat DOI ihned po publikování dokumentu
 - Citovat dle DOI
 - Udržovat aktivní propojení URL - DOI (persistence DOI)
 - Jeden dokument = 1 DOI

K čemu je DOI?

Technologie digitálních knihoven (Miroslav Bartošek)

Domů

Vydáno: Roč. 10, č. 5/2 (2006)

Autoři: [Ikaros, redakce](#)

Rubriky: [Aktuální trendy a technologie digitálních knihoven](#)

M. Bartošek (ÚVT MU Brno) v úvodu upozornil na tzv. "millenials" - lidi, kteří se narodili po roce 1982 a vyrůstali obklopeni informačními technologiemi. Pokud mají informace být k dispozici okamžitě, kdekoliv, kdykoliv a nejlépe přes mobilní zařízení, v knihovnách tedy musí nutně docházet k inovacím, pokud knihovny tuto uživatelskou skupinu nechťejí ztratit. Cestou je kromě zpřístupňování elektronických informačních zdrojů také vytváření a zpřístupňování digitálních knihoven. Počátky digitálních knihoven sahají do počátku 90. let 20. století. Hovoříme o tzv. těch C, které jejich vznik umožnily - computing, connectivity a content. Rozvoj digitálních knihoven nastal v polovině 90. let. Počátek vyhledávače Google je také spojen s digitálními knihovnami, protože právě na jejich tvorbě na Stanfordské univerzitě pracovali Sergey Brinn a Larry Page, zakladatelé Google. V současnosti je trendem přechod od budování izolovaných digitálních knihoven k vytváření globální infrastruktury digitálních knihoven. Díky tomu je snazší jejich implementace i vzájemná spolupráce. K rozvinuté infrastruktuře digitálních knihoven bude ještě dlouhá cesta, základní kameny jsou však již položeny. Pro budování obsahu digitálních knihoven je možno využít digitalizační dokumentů (k jejichmu rozvoji značně přispěly masové digitalizační projekty typu American Memory či JSTOR v první generaci, Google Book Search, Open Content Alliance, Elsevier nebo Springer v druhé generaci), dokumenty původně existující v digitální podobě (tzv. "born digital") a harvesting (zejména archivace obsahu internetu - v této oblasti působí Internet Archive či např. český WebArchiv). Pokud se týká metadat, klasická knihovní metadata (MARC) nejsou pro digitální prostředí příliš vhodná, automaticky generovaná metadata (např. vytvářena Google) jsou naopak příliš primitivní. Ze standardů v oblasti metadat lze jmenovat Dublinské jádro (Dublin Core), MODS (vytvářen v Kongresové knihovně) či METS (XML kontejner pro digitální objekty). Na identifikátory používané v digitálních knihovnách je kladeno několik základních požadavků - globální jednoznačnost, perzistence, nezávislost na lokaci a směrovatelnost. V současnosti je na internetu nejpoužívanějším identifikátorem URL, které však splňuje pouze dva z těchto požadavků - globální jednoznačnost a směrovatelnost. Byl proto navržen identifikátor URN, který se však v praxi zatím příliš neujal. Pro digitální knihovny proto byly vytvořeny další identifikátory PURL (URL s nepřímou adresací), systém Handle (propracované řešení nezávislé na URL, není však součástí standardních internetových protokolů) a DOI (jedná se o nadstavbu nad systémem Handle). Pokud se týká problematicky interopabilních protokolů, Z39.50 je velmi složitý a rozsáhlý a má úzkou oblast využití. Byla proto vytvořena jeho odlehčená verze SRU/SRW. Dalšími protokoly je pak OAI-PMH. Při odkazování (linking) je potřeba vytvářet kontextově citlivé vazby, k tomu je možno využívat OpenURL, v němž jsou zakódována metadata o cíli vazby. Z dalších technologií využívaných v digitálních knihovnách lze jmenovat Creative Commons, Open Access - BOAI, OAIS model, webové služby, Shibboleth či architekturu peer-to-peer. Zajímavým fenoménem je "googlizece" digitálních knihoven - nutí tvůrce digitálních knihoven k dalším inovacím, jejichž výsledky musí být přizpůsobivější, vstřícnější, kolaborativní a kontextové. Měly by snoubit profesionální výběr knihovníků s moudrostí

Nový

(text přednášky)

Odkaz:

„Text přednášky“

[Ikaros, redakce](#). Technologie digitálních knihoven (Miroslav Bartošek). *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 5/2 [cit. 26.05.2014]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/node/3440>>. urn:nbn:cz:ik-003440. ISSN 1212-5075. (upraveno)

INFORUM 2006,
REPORTÁŽ, IKAROS

404 - Stránka nenalezena

Požadovanou stránku jsme na adrese <http://www.inforum.cz/var/www/html/www.inforum.cz/archiv/inforum2006/prispevek.php?prispevek=12> bohužel nenalezli.

Proč jsem na této stránce?

- URL adresa obsahuje chybu (např. překlep)
- Stránka byla přesunuta na jinou adresu
- Stránka již neexistuje

Co mám dělat nyní?

- Chcete odpověď na konkrétní otázku? [Kontaktujte nás!](#)
- Hledáte konkrétní příspěvek? [Archiv konference](#)
- Třeba pomůže náš [Archiv](#)
- Nyní snad jen naše [homepage](#)

<http://www.inforum.cz/var/www/html/www.inforum.cz/archiv/inforum2006/prispevek.php?prispevek=12>

DOI a role účastníků

- „Vydavatel“ – Ústřední knihovna ČVUT
 - Administrátor
 - Financování členského poplatku DOI
 - Syntax sufixu DOI
 - Registrace DOI
 - Vlastní registr přidělených DOI
 - Dodržování závazků vůči CrossRef
- Redakce časopisu
 - Přidělení DOI během redakčního procesu
 - Platba za přidělená DOI
 - Dodržování autorských povinností citovat dle DOI
- Autor
 - Cituje dle DOI
- Uživatel
 - Přístup k článku (volný x za poplatek)

Co jsme rozmýšleli

- Finanční zajištění
 - Díky relativně nízkým částkám mohla knihovna slíbit finanční zajištění, pokud nebude jiná varianta
 - Knihovna financuje členství
 - Vydavatelé financují svá DOI
- Syntax DOI
 - Kompatibilita v čase a napříč spektrem typu dokumentu
 - Článek x konferenční příspěvek x kniha/kapitola
 - Nepředvídatelná speciální čísla časopisu, nečíslovaná
 - Identifikátor článku
 - Ponechaný vydavateli jako interní ID, 4místný
 - Konečný suffix: název publikace, rok, ročník, číslo článku/textu

Jak to nyní funguje

- Vydavatel přidělí DOI, uvede podle požadavků DOI u metadatového záznamu
- Nahlásí DOI ÚK
- ÚK registruje DOI u CrossRef (admin přístup)
- ÚK ukládá tabulku DOI - URL pro vlastní evidenci
- CrossRef zasílá reporty o importu metadat
- CrossRef zasílá měsíční statistiky přístupů a chybovosti

CrossCheck

- Kontrola plagiátorství
- Využívají přední mezinárodní vydavatelé
 - Součást redakčního procesu, texty jsou automaticky kontrolovány na plagiátorství
- Na základě databáze iThenticate
- Pouze pro členy CrossRef
- Pro články, které při publikaci získají DOI
- Povinnost přispívat vlastními texty s DOI (>90%)

Jak jsme na to přišli

- Vícenásobná poptávka uživatelů ČVUT po SW na kontrolu plagiátorství
- Požadavek ze strany vydavatele na autory konkrétního článku na kontrolu vůči plagiátorství
- Požadavek na kontrolu dizertačních prací
 - Nemožné současně s odbornými publikacemi
- Výsledek:
 - iThenticate
 - Turnitin
 - CrossCheck

CrossCheck vs. iThenticate

rámcové porovnání pro ČVUT

	CrossCheck	iThenticate
Cena předplatného:	• 660 USD	• 3 440 GBP
Cena za dokument:	• 0,75/0,65 USD	• zdarma
Max. dokumentů:	• 2 000/25 000	• 1 000
Max. délka dokumentu:	• 50 str.	• 25 000 slov, cca 30 - 50 str.
Max. uživatelů:	• Neomezeno	• 200
Povinnosti:	• Participace na tvorbě databáze	• Žádné, při participaci sleva 10-20%

Open Journal Systems - OJS

- Redakční systém pro vydavatele časopisu
- Použitelný také pro konferenční sborníky
- Určený zejm. pro Open Access publikace
- 1 instalace pro více časopisů/publikací
- Zautomatizování běžných redakčních procesů
 - akceptace článku, průběh recenzního řízení, kontrolu subprocesů, termínů, automatické upozornění a rozesílání automatických e-mailů.
- Import a export metadat
 - Import starších čísel/ archivu
 - CrossRef (DOI)
 - DOAJ
 - DSpace
- Webové rozhraní uzpůsobené současným edičním standardům
- Testovací časopis – všeobecný i individuální

Co OJS umí a co z něj využíváme

IMPORT

Articles & Issues XML

Import kompletního archivu Acta Polytechnica od r. 2000.

Users XML

OJS

EXPORT

DOI XML - s každým novým číslem časopisu

DOAJ XML - s každým novým číslem časopisu

Articles & Issues XML - DSpace - export čísel a článků do repozitáře

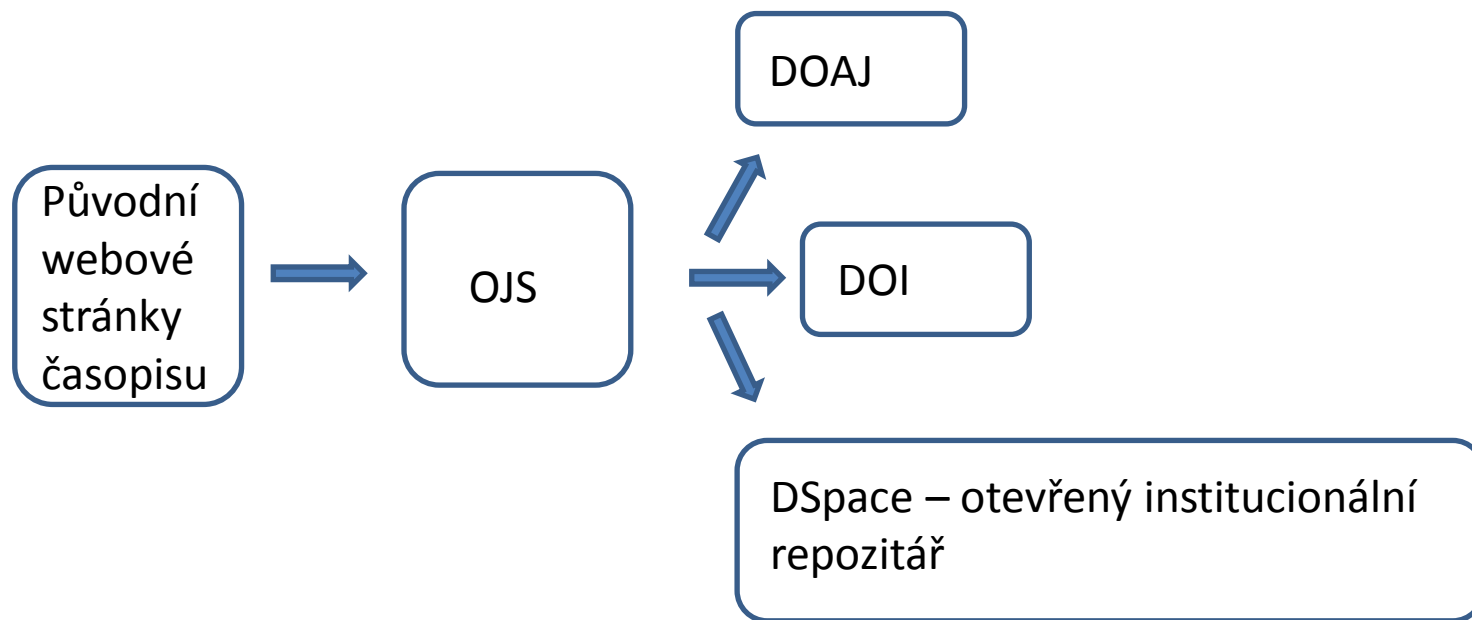
PubMed XML

METS XML

Users XML

Role ÚK ČVUT

- Vše umíme a pro ČVUT zajišťujeme
- Propojujeme vzájemně a na další služby...

Děkuji za pozornost!
Otázky?

Lenka.nemeckova@uk.cvut.cz

Vera.pilecka@uk.cvut.cz